

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 24 (3480) ●

● ЧАЦВЕР, 30 ЧЭРВЕНЯ, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Зые фарбамі “Вясёлка”
Як у новасібірскім дзіцячым тэатры народнай песні раскрываюць таленты **Стар. 2**

Фотапогляд у мінулае
Выстава Юрыя Іванова як ўнікальная магчымасць пазнаёміцца з творчым шляхам знакамітага заснавальніка “Песняроў” **Стар. 3**

Рысы душэўнай прыгажосці
Сярод удзельнікаў IV Міжнароднага фестывалю нацыянальных культур “Зоры Балтыі” ў літоўскай Паланзе былі і беларускія творчыя калектывы **Стар. 4**

ПАДЗЕЯ

Разам дасягаць мэтай

Уражанні ад V Усебеларускага народнага сходу дзеляцца прадстаўнікі беларускіх суполак замежжа

Кацярына Мядзведская

У сёлетнім народным сходзе ў якасці ганаровых гасцей удзельнічалі лідары замежных суполак, суайчыннікі з Арменіі, Ізраіля, ЗША, Казахстана, Малдовы, краін Прыбалтыкі, а таксама Польшчы, Расіі, Украіны, Швейцарыі, Вялікага Герцагства Люксембург. Сярод іх былі такія вядомыя людзі, як ураджэнцы Беларусі — касманаўты Пётр Клімук і Уладзімір Кавалёнак, першы віцэ-прэзідэнт Нацыянальнай акадэміі навук Украіны Антон Намавец, намеснік старшыні Камітэта Савета Федэрацыі Федэральнага сходу РФ па абароне і бяспецы Франц Клінцэвіч, дырэктар Ржскай беларускай асноўнай школы Ганна Іванэ, старшыня праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Ян Сычэўскі, старшыня рады Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі” Сяргей Кандыбовіч і іншыя.

Выступаючы з трыбуны форуму, намеснік старшыні праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Базыль Сегень расказаў, чым жывуць беларусы Польшчы, як захоўваюць “беларускасць” і вучаць дзяцей не губляць сувязь з Радзімай. У Польшчы працуюць беларускія школы, ліцэі, існуе шмат аматарскіх творчых калектываў,

Пра справы беларусаў Польшчы з трыбуны форуму расказваў Базыль Сегень

пісьменніцкія і мастацкія аб’яднанні. Паведамліў ён і пра жаданне вярнуцца да былой практыкі — прыёму ў беларускія вну моладзі з ліку беларускай нацыянальнай меншасці палігонай квоты. Акрамя таго, Базыль Сегень лічыць, што неабходна праводзіць работу па развіцці зацікаўленасці і стварэнні ўмоў для вывучэння беларускай мовы беларусамі замежжа. Яшчэ, казаў ён, беларусы Польшчы маюць

цесныя кантакты з устаноўмі культуры Беларусі, атрымліваюць з Радзімы касцюмы, музычныя інструменты, інфармацыйныя і метадычныя матэрыялы. Па заканчэнні V Усебеларускага народнага сходу падзяліліся ўражанні многія замежныя госці:

Старшыня Праўлення рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “НКА беларусаў Томскай вобласці” Любоў Адашкевіч, Расія, г. Томск:

— Калі слухала выступленні дакладчыкаў, а сярод іх — студэнты, настаўнікі, прадпрыемальнікі, вясцоўцы, вельмі ганарылася роднай краінай. Беларусь нават у гэты няпросты час крочыць наперад: Развіваюцца нана-іТ-тэхналогіі, сельская гаспадарска, ўкараняюцца новыя падыходы ў адукацыі. Важна, што ў народным сходзе ўдзельнічаюць людзі розных прафесій, узростаў,

канфесій. І кожны, адчуваецца, важны для краіны.

Старшыня Паўладарскага абласнога грамадскага аб’яднання “Культурны цэнтр “Беларусь” Любоў Богнат, Казахстан, г. Паўладар:

— У справаздачы Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі ўсё было пабудавана лагічна, дакладна. На мой погляд, з’явілася паслядоўнасць у развіцці краіны. Беларусь сапраўды выбрала свой шлях. У апошні час да краіны значна змяніліся адносіны ў свеце: яе ўспрымаюць як незалежную, суверэнную, міратворчую дзяржаву. Ганаруся! Беларускі народ працавітасцю, талерантнасцю заслужыў пашаны да сябе. Хацелася, каб і далей суайчыннікі з любоўю ставіліся да роднай зямлі, шанавалі яе сваёй працай і поспехамі.

Кіраўнік беларускага фальклорнага ансамбля “Дзяўчаты” Ніна Пээрна, Эстонія:

— Для мяне, як педагога, было цікава слухаць пра сістэму адукацыі, выданне новых падручнікаў. У Беларусі працуюць даведнікі па ўсіх прадметах. І робіцца гэта ў інтарэсах вучняў. Спадабаліся словы Прэзідэнта пра Беларусь як міратворчую дзяржаву. Сапраўды, беларусы — самы міралюбівы народ.

→ **Стар. 2**

ЗЕМЛЯКІ

Родны куток

Карына Немагай

Выхадцы з Пастаўшчыны з душой дапамагаюць малой радзіме

Паэтэса Аліна Легастаева штогод бывае ў роднай вёсцы Верацеі Пастаўскага раёна Віцебшчыны. Некалідаволі вялікае было паселішча, а цяпер толькі дзве хаты, ды і то ўлетку, “жывыя”, іншыя пустуюць, век дажываюць... Аліна Антонаўна напісала нядаўна верш “Мая вёсачка”, у якім і туга, і роздум, і радасць ад кожнай сустрэчы з ёй. Пісьменніца вучылася ў Віцебскім педінстытуце, настаўнічала ў Ашмянскім раёне, пасля з мужам пераехала ў Вільнюс. Гадоў пяць таму вярнулася ў Беларусь і з таго часу пачала пісаць вершы па-беларуску. Прызнаецца, вельмі падабаецца ёй з творчымі вечарамі бываць у сельскіх школах, дамах культуры. Часта наведвае і Пастаўшчыну.

“Што можам зрабіць мы для роднай зямлі?” — задаецца пытаннем ініцыятар стварэння “Пастаўскага зямляцтва”, намеснік старшыні Беларускага фонду культуры Тадэвуш Стружэцкі. — Сярод пастаўчан шмат цікавых людзей, якія жывуць не толькі ў розных куточках Беларусі, але і ў іншых краінах. Калі нам усім сабрацца ды скарыстаць той патэнцыял, якім валодаем, то шмат можам зрабіць для рэгіёна”. “Пастаўскае зямляцтва” існуе з 2014 года, стваралася па прыкладзе польскіх ды рускіх, што пашыраныя ў суседніх краінах. Сёлетняя сустрэча, чацвёртая па ліку, праходзіла ў Інстытуце мовазнаўства імя Я. Коласа Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі. І гаспадаром яе стаў дырэктар установы Ігар Капылоў — выхадзец з Пастаўшчыны: з вёскі Пятрагі.

Сустрэкаў Ігар Лявонавіч

Паставы — незвычайны па сваёй прыгажосці куток Беларусі

гасцей-землякоў, сярод якіх былі вядомыя пісьменнікі, краязнаўцы, урачы, грамадскія дзеячы, у канферэнц-зале Інстытута мовазнаўства. Была міні-прэзентацыя аб тым, чым гэтая ўстанова займаецца. Пасля заўважыў: “Нягледзячы на 90-гадовы ўзрост інстытута, калектыву яго малады: з 56 супрацоўнікаў кожны трэці — да 35 гадоў. І ўсе, поўныя сіл, ініцыятывы, гатовы выязджаць у раёны, ладзіць сумесныя праекты з сельскімі школамі,

клубамі, бібліятэкамі”. Цяпер у інстытуце рыхтуецца даведнік для вучняў Пастаўшчыны пра паходжанне прозвішчаў жыхароў, назваў вёсак, гарадоў, іншых населеных пунктаў. “Распрацоўваем таксама інтэрактыўны праект: банк лігвістычных звестак у жывой форме для настаўнікаў, — казаў Ігар Капылоў. — У ім у даступнай форме растлумачым дзецям значэнні мясцовых слоў і выразаў, прозвішчаў, назваў”. → **Стар. 2**

ВЕСТКІ

45 хвілін памяці і развагі

Рэканструкцыю першага дня Вялікай Айчыннай вайны прадставілі ў Брэсцкай крэпасці

Больш за 20 тысяч гледачоў пабывалі сёлета на VI Міжнародным ваенна-гістарычным фестывалі ў Брэсце. Пад час свята прайшла і тэатралізаваная рэканструкцыя “22 чэрвеня. Брэсцкая крэпасць”. За 45 хвілін паказу, што пачаўся (як і Вялікая Айчынная 75 гадоў таму) у 5 гадзін раніцы, яе ўдзельнікі аднавілі некаторыя з эпизодаў абароны Брэсцкай крэпасці. Гэта і атака Самвела Матэвасяна, і абарона 9-й пагранічнай пад камандаваннем Андрэя Кіжаватава, і фрагменты баёў на дзяржаўнай мяжы, і здача ў палон жонак і дзяцей камандуючых.

На брэсцкім фестывалі былі госці з Расіі, Украіны, Эстоніі, Латвіі, Казахстана, Японіі, ЗША, Ізраіля, Балгарыі, Іспаніі, Францыі, Польшчы.

СПАДЧЫНА

Ззяе фарбамі “Вясёлка”

У новасібірскім дзіцячым тэатры народнай песні лёгка знаходзяць таленты

Памятаеце радкі вядомай песні: “Сприси у жыцці строгай,/ Какой ідти дорогой,/ Иди, мой друг, всегда/ иди дорогою добра!” Так і мастацкі кіраўнік новасібірскага тэатра народнай песні “Вясёлка” Людміла Кашчэева больш за 10 год вядзе дарогаю добра сваіх юных выхаванцаў. Сёння ў тэатры 65 хлопчыкаў і дзяўчынак: ад першаклашак да выпускнікоў. “Калі бацькі прыводзяць нас малых, тэатр заўсёды разумеюць нашошта, — кажа Людміла Кашчэева. — Мая задача зацікавіць дзіця, раскрыць яго здольнасці. Вядома ж: дзеці — усе таленавітыя”. Адна з назваў тэатра — народна-песенная творчасць. Людміла Уладзіміраўна — беларуска, таму ёй прыналежыць бліжэй родная культура. “Ствараючы калектывы, хацелася паказаць і раскрыць узаемасувязь культур славянскіх народаў: беларускага, рускага, украінскага, — гаворыць Людміла Кашчэева. — А далучаюцца да культурнай спадчыны дзеці праз гісторыю, мову, нацыянальныя абрады”. У рэпертуары калектыву зараз каля 500 народных і аўтарскіх песень.

“Вясёлку” сапраўды ведаюць і любяць, прычым не толькі ў Новасібірску. Юных артыстаў запрашаюць на дзяржаўныя святы — Дзень Расіі, Дзень яднання Расіі і Беларусі, Дзень славянскага пісьменства і культуры, Дзень абароны дзяцей. Ансамбль — пастаянны ўдзельнік фестываляў і конкурсаў, гарадскіх, абласных, міжнародных. Як сапраўдных сяброў сустракаюць дзіцячы тэатр на традыцыйным беларускім свяце “У гасцях у Лявоніхі” і фестывалі-конкурсе “Ад Палесся да Сібіры нясеце, буслы, вясну”, дзе юныя артысты, як правіла, становяцца лаўрэатамі. А жыхароў суседняга Пляханаскага мікрараёна “Вясёлка” часта радуе сваімі выступленнямі на шматлікіх дваровых святах.

Сялетні традыцыйны канцэрт да заканчэння навучальнага года быў прысвечаны двум выпускнікам Андрэю Бармосаву і Іллі Гардзіенку. Людміла Уладзіміраўна ўспамінае,

Артысты “Вясёлкі” — пастаянныя ўдзельнікі гарадскіх святаў у Новасібірску

як прыйшлі гэтыя сённяшнія прыгожыя малайцы ў калектывы: Ілля пяцікласнікам, Андрэй і ўвогуле шасцігодкам. Тады тэатр “Вясёлка” займаўся яшчэ на базе дзіцячага садка “Крынічка”, а малыя выступалі толькі перад бацькамі.

На выніковым канцэрце ў актавай зале 122-й школы сабраліся і аднакласнікі, і малодшыя школьнікі, і, безумоўна, бацькі. “Вясёлка” годна прадэманстравала свае дасягненні: спявалі і хорам, і сольна, выступалі ў дуэтах, трыах, квартэтах... Гучалі рускія, беларускія песні. Ілля і Андрэй, адчуваючы да сябе асаблівую ўвагу, вядома, хваліліся. І заўсёмі ўжо па-даросламу трымаліся яны, калі выйшлі ў салдацкай форме і выканалі “Едут, едут по Берлину наши казаки...”, “Не плач, девчонка...” і іншыя. Імкнуліся ім адпавядаць у выпраўцы і другакласнікі: ансамбль “Арляняты”. Малыя выканалі матроскі танец, заслужыўшы бурныя апладысменты.

А калі ў фінале на сцэну выйшлі ўсе ўдзельнікі канцэрта, Людміла Кашчэева казала: “Шкада, вядома, што хлопцы сыходзяць з калектыву, але радуе, што змена расце дастойная”.

І пасля выступлення шмат гаварыла пра “Вясёлку” і віноўнікаў імпрэзы. Напрыклад, пра іх удзел у шматлікіх музычных і ляльчых спектаклях, абрадзе “Гуканне вясны”, “Беларускіх Калядак”, абрадавым спектаклі “Беларускае вяселле”. Ілля і Андрэй сталі лаўрэатамі міжнароднага праекта “Берагі надзеі”.

У конкурсе “Сібір запальвае зоркі” тэатр “Вясёлка”, як правіла, займае першыя месцы і тройчы быў удастоены Гран-пры. Некалькі год таму ансамбль удзельнічаў у святкаванні Дня Незалежнасці Беларусі ў Мінску. Тады юныя сібіракі выступалі на лепшых канцэртных пляцоўках, пабывалі на займальных экскурсіях. Гэтая паездка надоўга запомнілася дзецям, а галоўнае — абудзіла яшчэ большую цікавасць да гісторыі брацкай краіны, яе культуры. Традыцыйнымі сталі і сольныя канцэрты выхаванцаў калектыву. Людміла Уладзіміраўна называла імёны юных салістаў, з асаблівай жа ганаросцю адзначыла Яраславу Тупіцыну, якая, дарэчы, стала нядаўна студэнткай Новасібірскага тэатральнага інстытута. Шмат узнагарод у “Вясёлкі”: граматы, дыпломы, падзякі

гарадскога і абласнога Саветаў дэпутатаў, арганізацый і ўстаноў Новасібірска, іх штогод больш за паўсотні і каля 20-ці — міжнароднага ўзроўню.

Ілля і Андрэй у гэты дзень атрымалі асабісты падарункі і падзякі ад дэпутата гарсавета І. Канстанцінава, кіраўніка цэнтра дзіцячай і юнацкай творчасці Г. Галашэўскай, дырэктара 122-й школы М. Жукавай. Цёплыя словы за вернасць Новасібірскому цэнтру беларускай культуры і пастаянны ўдзел у нацыянальных святах казала в.а. дырэктара цэнтра Крысціна Карпава. За цудоўных выхаванцаў, за педагагічны талент дзякавалі і мастацкаму кіраўніку “Вясёлкі” Людміле Кашчэевай. Хлопцам жа пажадалі не спыняцца і выказалі надзею ўбачыць іх на вялікай сцэне. Самім жа віноўнікам урачыстасці яшчэ трэба будзе зрабіць выбар — наперадзе ўсё жыццё. Хлопцы ж выказалі падзяку словамі заключнай песні: “Те добрые песни,/ Что пели мы вместе,/ Мы будем беречь и любить!”

Людміла Бяляўская,
Член саюза журналістаў РФ,
г. Новасібірск

ПАДЗЕЯ

Разам дасягаць мэтай

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Старшыня Праўлення рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “НКА “Беларусы Масквы” Аксана Салапава, Расія, г. Масква:

— Беларусь шмат увагі надае супрацоўніцтву з суайчынікамі за рубяжом. Гэта — вялікая сістэмная праца. Для нас — вялікі гонар пабываць на такім грандыёзным мерапрыемстве. Мы радуемся поспехам Радзімы, перажываем цяжкасці. Слушным было паведамленне кіраўніка дзяржавы аб рэфармаванні вышэйшай адукацыі: трэба не толькі нешта змяняць, але і захоўваць лепшае. І ў гэтым, лічу, выява характару беларускага народа: прымнажаць, не марнучы таго, што ёсць.

Старшыня Праўлення рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “НКА “Беларусы Югры” Сяргей Бандарэнка, Расія, г. Сургут:

— Прысутнічаю на трэцім па ліку народным сходзе. Прыемна адзначыць, што словы Прэзідэнта Лукашэнкі не разыходзяцца са справамі. Усё, што намчалася на папярэдніх сходах, выконваецца. Шукаем кропкі сутыкнення з Беларуссю і мы, беларусы Югры. Паміж Сургутом і Гомелем існуюць пабрацімскія сувязі. “Сургутнафтагаз” паспяхова і на працягу доўгага часу супрацоўнічае з “Белнафтаімам”, МАЗам. Заўважу: кожны раз, кажучы пра Расію, Аляксандр Рыгоравіч дадаваў: “брацкі народ”. Адзяджаю з Беларусі з упэўненасцю: курс краіны ў адносінах да Расіі не мяняецца.

Кіраўнік славянскай дыяспары Флорын Чурук, ЗША, г. Сакраменты, штат Каліфорнія:

— Я ўражаны: краіна развіваецца, квітнее. Беларусь — сапраўды жамчужына Еўропы. У Амерыцы ў 1960 годзе прэзідэнт Кенэдзі казаў: не пытайце, што краіна можа зрабіць для вас, пытайце, што вы можаце зрабіць для краіны. У беларускага лідара вялізныя планы. І ён прасіў, каб усе працавалі з ім разам дзеля будучыні, росквіту. Беларусы замежжа, дзе б хто ні жыў, павінны дапамагаць Беларусі, спрыяць наладжванню новых кантактаў, сувязяў.

Старшыня рады ФНКА “Беларусы Расіі” Сяргей Кандыбовіч, Расія, г. Масква:

— Так, народны сход прайшоў, але эмоцыі, перажыванні, хвалюванні застануцца яшчэ надоўга. Рашэнні, што прыняты, будуць абмяркоўвацца ў калектывах, сем’ях. Адначу, што прыярытэты вызначаны дакладныя, рэальныя. Да іх краіна ўжо падрыхтаваная. Беларусы Расіі, у сваю чаргу, таксама будуць спрыяць росквіту Радзімы. Ужо наладжаны пабрацімскія сувязі паміж 80 рэгіёнамі дзвюх краін. Будзем і далей праводзіць выставы, кірмашы, рэалізоўваць разнастайныя культурныя і эканамічныя праекты.

Старшыня праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Ян Сычэўскі, Польшча, г. Беласток:

— Яўдзельнічаў у ўсіх пласцісходах. Падабачася самаімдзяна мерапрыемства, яго фармат: збіраюцца разам людзі — гаспадары краіны, размаўляюць аб справах, абмяркоўваюць сацыяльныя, палітычныя пытанні, кірункі эканамічнага развіцця. Разам імкнуцца вырашаць цяжкасці.

ЗЕМЛЯКІ

Родны куток

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Асабісты скарбвучонага — кніга-фотаальбом “Пятрагі. Тарасаўка. Старонкі вясковага жыцця... Кніга памяці...” Над своеасаблівым летапісам дзвюх вёсак Юнькаўскага сельсавета Пастаўшчыны працаваў ён разам з зямлячкай Соф’яй Жук некалькі гадоў. Збіралі звесткі пра сем’і вяскоўцаў, гісторыю паселішчаў. Складанасць была ў тым, што сёння адной з вёсак увогуле няма на карце Беларусі, другая дажывае свой век. Амаль ніякай інфармацыі няма пра іх у нэце. Шмат часу давалася правесці ў архівах, а таксама ў пошуках раскіданых па свеце зямлякоў, якія жывуць і ў ЗША, і ў Расіі, і ў Латвіі...

Пагартала старонкі кнігі. Праца сапраўды фундаментальная. Энтузіястам удалося разгледзець гісторыю родаў за стагадовы перыяд, сабраць шмат фотаздымкаў ды ўспамінаў былых жыхароў. І цяпер калі хто з нашчадкаў вяскоўцаў

зацікавіцца сваім радаводам, то кніга “Пятрагі. Тарасаўка...” — найлепшы даведнік.

Пастаўскі раён, безумоўна, багаты на сваю гісторыю, традыцыі. Вядомы краязнаўца Ігар Пракаповіч, які таксама быў на мінскай сустрэчы, піша ў прадмове да кнігі “Чароўны край — Пастаўшчына”: “Пастаўскі край — тыповая беларуская глыбінка, правінцыя, у якой няма вялікіх гарадоў і буйных прадпрыемстваў, якая не стала месцам перасячэння гістарычных гандлёвых шляхоў альбо цэнтрам глабальных гістарычных падзей. Але подых гісторыі адчуваецца тут амаль у кожнай вёсцы або ў былым мястэчку: шыкоўны палац Тызенгаўзаў, высокія вежы касцёлаў і цэркваў, дагледжаныя магільні ваяроў і паўстанцаў, знакамты Камайскі каменны крыж, старасвецкія шляхецкія сядзібы, маналітныя бетонныя ўмацаванні часоў Першай сусветнай вайны...”

Шчодро надзяліла прырода

Пастаўчане ў Музеі старажытнабеларускай культуры

Пастаўшчыну прыгажосцю: рэкі ды азёры, лясы, шматлікія маляўнічыя вёсачкі... Адсюль і першы буйны праект “Пастаўскага зямляцтва”: развіццё турыстычнай прывабнасці краю. Нядаўна ў Паставах актыўны зямляцтва сустракаліся з кіраўнікамі райвыканкама, абмяркоўвалі ў тым ліку і турсферу. Дарэчы, прытоку турыстаў спрыяе традыцыйны Міжнародны фестываль народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік”. Сялета ён прайшоў 19-ы

раз, сабраў музыкаў, танцораў, спевакоў, умельцаў-рамеснікаў і гасцей горада з усёй краіны. Адным з заснавальнікаў свята быў у свой час Тадэвуш Стружэцкі. Фестываль “Звіняць цымбалы і гармонік” — вельмі важнае для раёна мерапрыемства, іміджавае, — лічыць ён. — Мне падаецца, кожны, хто калісь з’ехаў са сваёй вёскай у горада, павінен пасля нейкім чынам аддзячыць той мясціне. Скарыстаўшы свае магчымасці і патэнцыял.

АСОБЫ

Фотапогляд у мінулае

Выстава Юрыя Іванова як ўнікальная магчымасць пазнаёміцца з творчым шляхам знакамітага заснавальніка “Песняроў”

Іна Ганчаровіч

У Мінску, у мастацкай галерэі “Універсітэт культуры” (Палац Рэспублікі), выстава мела назву “Невядомыя фатаграфіі Уладзіміра Мулявіна”. Праект невялікі, можна сказаць, камерны: 20 фотаработ. Аднак тут за кожным здымкам — свая эпоха, свая гісторыя, свой настрой. Калі пастарацца, то ў кожным імгненні, захаваным на плёнцы, — пра лічбавую тэхніку й гаворкі не ішло — можна пабачыць Уладзіміра Мулявіна такім, які шырокай публіцы быў невядомым.

Стваральнік, кіраўнік, душа беларускага ансамбля “Песняры” — чалавек рускі, родам са Свядлоўска (цяпер Екацерынбург). Чым глыбінна прыцягнула яго Беларусь, наша культура — пра тое ёсць розныя меркаванні. Пэўна, у той вялікай пазазе і любові ўральца да беларускіх песень, мелодый была свая таямніца. Харызматычнаму Уладзіміру Мулявіну ўдалося знайсці ў Беларусі таленавітых аднадумцаў ды талако, разам не толькі зрабіць папулярнымі многія беларускія народныя песні, але й дасягнуць у спасціжэнні прыхаванай іх прыгажосці, у яе творчым развіцці сусветнага ўзроўню. Цяпер многія ведаюць ансамбль “Песняры” як унікальную з’яву, якая не мае пакуль аналагаў у музычнай прасторы Беларусі.

Мулявін. Скажаш — і некай цёпла становіцца на душы. Мы прывыклі бачыць яго на сцэне, на экране тэлевізара, на вокладках часопісаў. Мне здаралася з ім сустракацца і ў звычайным жыцці — бо жылі недалёка адно ад аднаго, і дзеці нашыя вучыліся ў адным класе. Разглядаючы фотаздымкі на выставе, задумалася: а якім ён помніцца мне? Успрымала вядомага артыста як чалавека складанага, замкнёнага ў сабе, некалькі напышлівага і, як мне падавалася, абсалютна не кантактнага. І ўсім тым “пантам”, якіх дзіўна, мне ўдалася знаходзіць апраўданне, проста даючы ім канкрэтнае вызначэнне, называючы іх: спадарожнікі славы. Ну вы ж ведаеце: з’яву, асобу з усімі яе “тараканамі” заўжды лягчэй прымаць, калі паспрабаваць разумець, назваць. Магчыма, мне таму тое ўдалася, бо я любіла яго творчасць. І ўся мая сям’я, радня была ў вялікім захваленні ад песень “Песняроў”. А мой дзед захоўваў у скрынцы разам з сямейнымі каштоўнасцямі, як рэліквію, стары, зайграны вінілавы дыск, падораны мною. Карацей, усё гэта — як прыгожая частка майго асабістага жыцця, у якім яшчэ не згусціліся хмары, і душа разам з “Песнярамі” спявала...

На выставе ў мастацкай галерэі “Універсітэт культуры” мне ўдалося пагаварыць з фотамайстрам. Юрый Сяргеевіч патлумачыў, што прысвяціў

На здымках Юрыя Іванова — творчы летапіс легендарнага ансамбля “Песняры” і яго заснавальніка Уладзіміра Мулявіна

свой праект як 75-м угодкам аднаго з выбітных дзеячаў беларускай культуры, народнаму артысту СССР Уладзіміру Мулявіну, так і абвешчана-му ў Беларусі Году культуры. “2016-ы багаты на юбілейныя даты выдатных дзеячаў беларускай культуры, і сярод іх — імя Уладзіміра Мулявіна, — раскажыце субяседнік. — Я быў знаёмы з ім, ды не магу назваць яго сваім сябрам... Ён пазнаваў мяне сярод іншых, дазваляў знаходзіцца побач, здымаць яго...” Заслугоўвае павагі такая сціпласць фотамайстра. Бо не сакрэт: у культурным асяроддзі Юрыя Сяргеевіча называлі фоталетапісцам “Песняроў”. За гады знаёмства фотарэпарцёр зрабіў мноства здымкаў вялікага музыкі. “А як жа чуткі: маўляў, Уладзімір Георгіевіч быў чалавекам “ззвездзіўшымся”, замкнёным, далёка не ўсіх падпускаў да сябе?” — спрабую высветліць. І вельмі шчыра дзівіцца Юрый Сяргеевіч: “Можа, некаму ён і здаваўся такім, для мяне ж быў вельмі адкрытым і даступным. Мне падабалася тое, што робіць Мулявін. Мы разумелі адзін аднаго з паўслова. Хутчэй за ўсё, адчувалі нябачную хвалю павагі адзін да аднаго”.

Першае знаёмства Іванова з Мулявіным адбылося больш за 40 гадоў таму: “На пачатку 70-х перад гастролямі “Песняроў” у Амерыку

я, працуючы карэспандэнтам АПН (Агентства печати “Новости”. — *Рэд.*) атрымаў заданне з Масквы: зрабіць фотанарыс пра іх. Безумоўна, ведаў пра іх, але чамусьці лічыў, што “Песняры” — гэта рок-ансамбль. Таму, каб быць “у тэме”, паглядзеў фатаграфіі калег, з канцэрта нейкага польскага рок-калектыву: там яны ўсе тузаліся, выгіналіся на сцэне. Вось і прапанаваў на здымках Уладзіміру Георгіевічу таксама парухацца на сцэне. На што ён вельмі дыпламатычна, але “с выражэннем” адказаў: “Юра, ты разумеш, мы не акцёры — мы музыканты, мы такія, як ёсць...” Мяне гэты адказ цалкам задаволіў, і мы працавалі без чужых клішэ”.

На фотавыставе мы бачым гісторыю Уладзіміра Мулявіна ад моманту з’яўлення яго ансамбля на вялікай сцэне да пачатку першых сімптомаў крызісу ў калектыве. Усе фатаграфіі, акрамя адной, нідзе раней не публікаваліся. А вядомае — гэта вялікі партрэт (1x1,5 метра), які займаў цэнтральную частку экспазіцыі. “Гэта, дарэчы, выпадковы кадр, — з цеплынёй і сумам успамінаў Юрый Сяргеевіч. — У той дзень у нас абодвух быў добры настрой. Ён нечым займаўся, і я нешта рабіў. Раптам я сказаў яму: “Паглядзі сюды”. Імгненне: ён азірнуўся, я сфатаграфавалі. А по-

тым, разглядаючы здымак, я раптам чамусьці ўпершыню падумаў: “А Уладзімір Георгіевіч, аказваецца, да мяне нядрэнна ставіцца...” І не ведаў я тады, што гэта будзе, на жаль, развіталыя кадры”.

Кожная з фатаграфій на выставе — як асобная цікавая гісторыя. І ў кожнай я сапраўды бачыла нешта ад раней невядомага мне Мулявіна. “У мяне часта пытаюцца: якім быў Мулявін? — працягвае успаміны Юрый Сяргеевіч. — Ён быў чалавекам слова і вельмі лёгкім на ўздзім”. У пацвярджэнне майстар падводзіць мяне да фатаграфіі з датай: 1 мая 1977 года. Мулявін пасярод вясковых бабуль, якія спяваюць. “Я даведаўся, што на Беларускае тэлебачанне на запіс прыехалі ўдзельнікі фальклорнага ансамбля з калгаса імя Гастэла. А тым часам у філармоніі праходзіў канцэрт ансамбля “Песняры”. Я паехаў у філармонію, пасля канцэрта падышоў да Уладзіміра і кажу яму: “Ты не пераапранайся, паехалі на тэлебачанне: я хачу зрабіць некалькі кадраў з табой і ўдзельнікамі ансамбля”. Іншы б мяне, можа, проста паслаў бы куды падалей... Час даволі позні, Мулявін адпрацаваў, сарваў шквал апладысментаў. І ён, не задумаўшыся ні на секунду, раптам кажа: “А паехалі!” Так і з’явіўся гэты здымак. Вось такім быў Мулявін”.

Юрый Іванов

А што за гісторыя прыхавана за здымкам, дзе “Песняры” ўзімку едуць на тройцы коней? “Гэта 1981 год, — успамінае Іванов. — Я рабіў фотаальбом пра горад Мсціслаў.

Там ёсць вядомы колезавод, вырошчвалі цяжкавагавікоў. Каб паказаць усю сілу і моц савецкіх жарабцоў, я прадумаў кадр і месцыцы за тры да прыз-начанага дня здымак прапанаваў Мулявіну разам з ансамблем пакатацца на тройцы. Ён пагадзіўся. Прычым усё было падрыхтавана: коні, сані, кажухі... Калі я падышоў да яго за тры дні да здымак, ён раптам кажа: “Ты ве-

даеш стары, а нічога не атрымаецца... Мы выязджаем у Адэсу. Нас запрасілі на канцэрт і абяцалі вельмі добры ганарар за ўдзел. Мы едзем туды”. Я нічога не адказаў, толькі паглядзеў у вочы. Ён не адвёў погляд. А праз секунду 20-30 раптам крыкнуў свайму дырэктару ансамбля: “Звані ў Адэсу! Кажы, што мы ўсе тут пахварэлі! І ўсім ансамблем — у Мсціслаў. Вось такі быў яшчэ Уладзімір Георгіевіч. Чалавек слова”.

Слухаючы такія “закадравыя” гісторыі, уважліва, зблізку ўглядаючыся ў твар Уладзіміра Георгіевіча, я ўпершыню ў жыцці падумала: “Як жа мала мы ведалі пра гэтага хлопца з Урала”. Усяго 20 імгненняў з яго жыцця. Глядзіш на фатаграфіі ды адчуваеш: такое нешта цёплае падступае да сэрца... За кожным здымкам — жывая частка гісторыі, жыцця знакамітага. Па-за ўсёй той “сцэнічнай” шуміхай то быў звычайны чалавек. Такі ж, як мы: які ўмее сумаваць, суперажываць, весяліцца і здзіўляцца. Толькі — вельмі таленавіты. Можа быць, таму такі самотны і вельмі ранімы.

Вялікі дзякуй Юрыю Іванову за выставу! За памяць пра вялікага Песняра. За тое, што дае нам магчымасць атрымліваць асалоду, сузіраючы невядомыя моманты яго жыцця. І адкрываць для сябе — іншага Мулявіна. І адкрываць у сабе разуменне: з вышыні часу многае, што хвалюе і трывожыць нас сёння, будзе праз гады выглядаць зусім па-іншаму. То чаму б ужо сёння не вучыцца нам глядзець на жыццё як на вялікую Гульню, у якой — усё да месца. І не бывае ў тым “сцэнарыі” аніякіх выпадковасцяў — ёсць толькі прадвызначаная плынь жыцця, у якой усяму — свой час. І кожнаму — сваё.

СВЯТА

Рысы душэўнай прыгажосці

Сярод удзельнікаў IV Міжнароднага фестывалю нацыянальных культур “Зоры Балты” ў літоўскай Паланзе былі і беларускія творчыя калектывы

Кацярына Мядзведская

“Адзвінеў, адшумеў, парадаваў, — казала пасля заканчэння IV Міжнароднага фестывалю нацыянальных культур “Зоры Балты” яго арганізатар, прэзідэнт асацыяцыі “New format” Ніна Шасцернікава. — А мы так хваляваліся, перажывалі, рыхтаваліся. Паланга, як заўсёды, сустрэла нас сонцам, добрым настроем, прыемнымі подыхамі ветра, заварожваючымі гукамі марскога прыбою”.

На ўзбрэжжы Балтыйскага мора сваім майстэрствам і талентам радалі глядачоў творчыя гурты розных нацыянальных аб’яднанняў Літвы. Былі тут армянскі ансамбль песень і танцаў “Науренік” з Каўнаса, ансамбль рускай песні “Зорюшка” віленскай школы “Атейтес”, ансамбль песень клуба “Светач” віленскага Дома настаўніка, студыя танцаў “Фантазія”, у рэпертуары якога танцы розных народаў свету. Адкрывалі ж свята беларускія ансамблі песні “Купалінка”, “Лад” і “Верасок” з Клайпеды. Па словах кіраўніка гэтых творчых гуртоў, што працуюць пры беларускай супольнасці “Крыніца”, Валянціна Снігур, у фестывалі “Зоры Балты” яны ўдзельнічаюць пастаянна. На гэты раз быў разнастайны ўзростава-

склад артыстаў. Малодшай спявачцы з дзіцячага ансамбля “Верасок”, напрыклад, усяго пяць гадоў. Дзяўчаты ж з “Ладу” ў сучаснай манеры “драйвовага” спалучэння поп і рок музыкі выканалі сімвалічны гімн роднай краіны “Я люблю Беларусь”.

На незвычайнае па сваёй душэўнасці і прыгажосці свята, у якім нібы ў адзіным цудоўным узору спалучаюцца яскравыя адценні культур розных народаў, прыехаў і калектыв з Беларусі — фальклорны ансамбль “Грамніцы” Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Дарэчы, удзел творчых калектываў з краіны-суседкі — гэта ўжо традыцыя. Летась пабываў у Паланзе народны ансамбль фальклорных песень і танцаў з Мінска “Тутэйшая шляхта”, дагэтуль — гурты “Вязынка” Мінскага трактарнага завода, “Дыяс” з Дзяржынска.

За шэсць год свайго існавання “Зоры Балты” сталі ўжо своеасаблівым брэндам, сімвалам Палангі. Гэтакасама, як і шматнацыянальны фест у Гродне, літоўскае свята праходзіць раз на два гады. Дый за ўзор, прынаецца Ніна Шасцернікава, узяты менавіта беларускі фестываль. “Першыя “Зоры Балты” прайшлі ў 2010 годзе на імправізаванай пляцоўцы пад адкрытым небам, недалёка ад

Валянціна Снігур з юнымі зоркамі ансамбля “Верасок”

марскога пірса, — успамінае спадарыня Ніна. — Гэта была, можна сказаць, эксперыментальная імпрэза. Аднак да нас вельмі прыхільна аднесліся тады кіраўнікі горада Паланга, работнікі аддзела культуры. Вось мы і вырашылі зрабіць гэты фестываль традыцыйным і не горшым, чым у іншых гарадах Еўропы”.

Арганізатары ж усіх чатырох фестывалаў нацыянальных культур — Міжнародная вільнюская асацыяцыя “New format”, Згуртаванне беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы, Таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой “Радзіма”.

Намеснік старшыні таварыства “Радзіма” Галіна Навіцкая, якая

прысутнічала і на папярэдніх фестывалах, адзначае: “З кожным разам свята набірае моц, становіцца ўсё больш прыгожым і яскравым. Мяне, напрыклад, вельмі ўразілі дзяўчаты з танцавальнага ансамбля “Фантазія”, ансамбль рускай песні “Зорюшка”... Заўсёды шматгранна прадстаўлена і беларуская культура: гучаць як фальклорныя, так і сучасныя кампазіцыі”.

Прыемна назіраць, як пад час фестывалю знаёмяцца паміж сабой удзельнікі розных нацыянальных калектываў, больш даведваюцца адзін пра аднаго, сябруюць. І з упэўненасцю можна сказаць: “Зоры Балты” — гэта тое свята, што сапраўды злучае народы.

АКЦЭНТЫ

Экалагічная рэабілітацыя

Высушаныя некалі тарфянікі сёння зноў забалочваюць

У Беларусі адноўлена каля дзясці працэнтаў усіх парушаных тарфянікаў. Пра гэта казала на прэс-канферэнцыі, прымеркаванай да Сусветнага дня барацьбы з апустыньваннем і засухай, начальнік упраўлення біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Наталля Мінчанка.

Яшчэ нядаўна тэрыторыя краіны адносілася да рэгіёна залішняга ўвільгатнення. Кожны сёмы гектар быў балотам. У выніку ж меліярацыі савецкіх часоў палова з іх была асушана. Сёння вучоныя ўпэўнены, што такое “паляпшэнне” земляў прынесла больш праблем, чым карысці: парушаны флора і фаўна балот, сталі нярэдкамі тарфяныя пажары, адбыліся лакальныя змены клімату. Таму і было прынята рашэнне аб “вяртанні да жыцця” балотных комплексаў.

Экалагічная рэабілітацыя беларускіх балот пачалася ў 2006 годзе. Адапаведнае пагадненне тады падпісалі ПРААН, Глбальны экалагічны фонд і Савет Міністраў Беларусі. Згодна з дакументам, Беларусь мае намер аднавіць да 2030 года не менш за 75 000 гектараў парушаных тарфянікаў. І адзін са спосабаў экалагічнай рэабілітацыі — паўторнае забалочванне. У якасці прыкладу спецыяліст расказала пра выратаванне тарфянога радовішча Барценіха, што ў Валожынскім раёне Міншчыны.

Дарэчы, на тэрыторыі Беларусі праводзяць і сумесныя міжнародныя праекты па аднаўленні зямельных угоддзяў. Практычная рэалізацыя гэтых праектаў дасць магчымасць не толькі спыніць працэс дэградацыі зямель, але і палепшыць іх урадлівасць, а значыць, умацаваць харчовую бяспеку краіны.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

Рэха звiніць пранiзлiва

Пры дапамозе супляменнікаў Латвіі жыхарка Магілёва знайшла магілу свайго дзядулі, які загінуў падчас Вялікай Айчыннай вайны

Жыве ў беларускім Магілёве мая добрая сяброўка Марына Шафраноўская. Неяк пры сустрэчы расказала яна мне гісторыю свайго дзядулі, Дзьмітрачэнкі Івана Іванавіча, які загінуў у час вайны недзе ў Латвіі. Вось што вядома пра яго: малодшы лейтэнант, камандзір узвода 730-га стралковага палка 204-й стралковай Віцебскай дывізіі 1-га гвардзейскага стралковага корпуса 51-й арміі 1-га Прыбалтыйскага фронту. Нарадзіўся ў 1917 годзе ў вёсцы Хомчына Руднянскага раёна Смаленскай вобласці. Жонка — Марыя Фамінічна Дзьмітрачэнка, пражывала ў вёсцы калгаса імя Калініна Руднянскага раёна. У Чырвонай Арміі яе дзядуля знаходзіўся са снежня 1939 года, закліканы быў Руднянскім РВК Сма-

ленскай вобласці. Аднак пра гэта мы даведаліся пазней.

Спачатку ж Марына звярнулася з просьбай дапамагчы адшукаць магілу яедзеда, які быў пахаваны за 600 метраў на захад ад хутара Сталшы Ліепайскага раёна. Гэтая інфармацыя была ў пахавальным лісце, які беражліва захоўвала яго дачка, Валянціна Іванаўна, пасля смерці мамы.

Маці Марыны, Валянціна Іванаўна Дзьмітрачэнка, нарадзілася ўжо пасля гібелі бацькі. У канцы 1944-га ён пасля цяжкага ранення адпачываў дома ў роднай вёсцы. І загінуў 24 студзеня 1945 года, так і не даведаўшыся, што ў яго нарадзілася ў верасні дачка. Валянціна Іванаўна спрабавала самастойна адшукаць магілу бацькі, аднак не атрымалася. Потым паміж краінамі “паўсталі” межы, і пошук яшчэ больш ускладніўся.

І тут дапамагла выпадковасць: нашае знаёмства з Марынай. Крыху пазней у Мінску я пазнаёмілася з

беларускай з Ліепай, сябрам беларускага таварыства “Мара” Валянцінай Грыбоўскай. Расказала той гэтую гісторыю і папрасіла дапамагчы: шукаць на месцы прасцей...

І вось да справы далучылася пошукавая група г. Ліепая, і мы даведаліся пра месца пахавання Івана Дзьмітрачэнкава. Прышло пацверджанне з Прыекульскай краёвай думы. Атрымаўшы гэтую інфармацыю, Марына з маці прыехалі ў Латвію. І мы ўжо ўтрох адправіліся ў падарожжа: з Даўгаўпілса ў Прыекуле.

Валянціна Іванаўна не магла дачакацца, калі пабачыць магілу бацькі. Яна яшчэ дома вывучыла дарожныя карты Латвіі дый увесь шлях падказвала, як трэба ехаць. Яна спыталася на “сустрэчу” з бацькам, які, даўшы ёй жыццё, сам сышоў назаўсёды.

І вось мы прыехалі, пераадолеўшы 380 км па маршруце Даўгаўпілс—Прыекуле. Брацкія могілкі. Цішыня. Сонца. Цёплы ветрык і велізарныя

Марына Шафраноўская на магіле дзядулі ў Латвіі

каменныя сцены, на якіх высечаны імёны герояў. Апошнія крокі да магілы бацькі Валянціне Іванаўне, было відаць, даліся не проста. І сэрца, казала яна пасля, моцна білася ў грудзях.

І ўсё ж сустрэча адбылася... Дачка і ўнучка маліліся на магіле бацькі і дзеда, якога яны ніколі не бачылі, але памяць пра яго берагуць усё жыццё.

“Цяпер я спакойная”, — казала Валянціна Іванаўна. Мы пакідалі брацкія могілкі, і я ўпотаі назірала за

жанчынай. Яе хваляванне сышло, але крокі сталі цяжэйшымі... Пра што яна думала?

Праз газету “Голас Радзімы” хачу сказаць “Дзякуй” усім, хто дапамог нам у пошуках. Цяпер мы ведаем, што інфармацыю аб Дзьмітрачэнкаве Іване Іванавічы можна знайсці на сайце www.nashapobeda.lv.

Людміла Сінякова, намеснік старшыні таварыства “Уздым”, г. Даўгаўпілс, Латвія